

Етіс (Залог)

Өздік (возвратный): *ын, ін, н*

Ырықсыз

(страдательный): *ыл, іл, л*

Ортак (взаимный): *ыс, іс, с*

Өзгелік

(побудительный): *ғыз/гіз,
қыз/кіз, дыр/дір, тыр/тір*

Етіс

Өздік етіс

Жу-ын-ды

Тара-н-ды

Ки-ін-ді

Күй-ін-ді

Ора-н-ды

Өзгелік етіс

жаз-ғыз

жүр-гіз

сал-дыр

ас-ыр

сейле-т

Ырықсыз етіс

айт-ыл-ды

бер-іл-ді

тазала-н-ды

жаса-л-ды

сал-ын-ды

Ортақ етіс

жаз-ыс-ты

сейле-с-ті

сал-ыс-ты

тазала-с-ты

іл-іс-ті

1. Етіс (Залог). Өздік (возвратный)

Қымылдың, іс - әрекеттің орындаушыға, яғни қымыл иесінің істелетін іске қатысын білдіру үшін белгілі бір қосымшалар арқылы жасалатын етістіктің түрі етіс деп аталады. Мысалы: Ол жуынды. Ол баласына кітап оқытты. деген сөйлемдерде жуу қымылы іс иесінің өзіне қарай бағыттылғанын, оқу іс - әрекеті тікелей қымыл иесі(ол) арқылы емес, екінші бір иесі арқылы орындалғандығын білдіріп, ол мағыналар түбірге

– ын,- ін, -н журнақтары арқылы берілген.

Возвратный залог (өздік етіс) – действие совершают субъект над самим собой.

На русский язык переводится с использованием суффиксов «сь, ся».

Возвратный залог образуется с помощью аффикса 'н'. Если основа глагола заканчивается на согласную, то перед аффиксом ставятся ещё гласные буквы 'ы/і' в зависимости от твёрдости или мягкости слова (ын/ін).

Например, жуу – мыть, жуыну – умываться ('у' в данном случае – сонорная, поэтому следует аффикс 'ы+н=ын'); сұрту – вытираить, сұртіну – вытираться (вытираять самого себя). Ещё примеры:

сұрану – отпрашиваться, әзірлену – приготавливаться, сұртіну – вытираться
қорғану – защищаться, ойлану – задумываться, шешіну – раздеваться

Машинадан сақтан. – Берегись машины. Жан былғанды. – Жан испачкался.

Таңертен жуын, киін, тамақтан. – Утром умойся, оденься, покушай. Тerezеден таулар көрінді. – Из окна горы виднелись.

